

Protocol medicijnverstrekking/medisch handelen

Leerkrachten op school worden regelmatig geconfronteerd met leerlingen die klagen over pijn die meestal met eenvoudige middelen te verhelpen is zoals hoofdpijn of buikpijn. Ook krijgen scholen steeds vaker het verzoek van ouders om hun kind door een arts voorgeschreven medicijnen toe te dienen. En wordt er werkelijk medisch handelen van leerkrachten verwacht zoals het geven van injecties, prikken van bloedsuiker en dergelijke. Met de komst van passend onderwijs is het mogelijk dat meer basisscholen met deze vragen te maken krijgen.

Een leerkracht is wettelijk gezien niet bevoegd om injecties te geven. Zelfs als de leerkracht hiervoor opdracht krijgt van een arts, mag de leerkracht alleen maar injecties geven wanneer die arts toezicht en tussenkomst kan garanderen. Er zal dus een persoon, die bevoegd is om injecties te geven, lijflijk aanwezig moeten zijn en in ieder geval onmiddellijk ter plaatse moeten kunnen zijn. Ook wanneer het geven van een injectie op verzoek van ouders is, mag een leerkracht dit wettelijk gezien niet uitvoeren en is het een overtreding van de leerkracht.

Men moet zich realiseren dat wanneer personeelsleden bij het verrichten van medische handelingen en medicijnen verstrekken fouten maken of zich vergissen, zij voor deze foute handeling civielrechtelijk en in sommige gevallen ook strafrechtelijk aansprakelijk gesteld kunnen worden. Dit geldt ook voor het schoolbestuur. Vanwege dit risico is de ASKO van mening dat het niet verantwoord is om personeelsleden medicijnen te laten verstrekken of medische handelingen te laten verrichten. De verantwoordelijkheid hiervoor ligt bij de ouders en de school kan die niet overnemen. Medewerkers die over de vereiste bekwaam- en bevoegdheden beschikken, kunnen wel medicijnen verstrekken en/of medische handelingen verrichten.

In dit protocol is beschreven hoe het personeel van de ASKO in de volgende situaties handelt:

1. Een kind wordt ziek op school
2. Een kind krijgt op verzoek medicijnen op school
3. Medische handelingen bij een kind

Uitgangspunt van dit protocol is dat er geen medicijnen worden verstrekt aan leerlingen en dat er geen medische handelingen worden verricht door personeelsleden die niet over de daarvoor vereiste bekwaam- en bevoegdheden beschikken.

Scholen kunnen, uitgaande van het uitgangspunt van dit protocol, aanvullende specifieke handelingsprotocollen ten aanzien van bepaalde aandoeningen hanteren (bijv. epilepsie).

Basis voor dit protocol is het protocol medicijnverstrekking en medische handelingen op scholen van de PO Raad.

In noodsituaties zijn protocollen van handreikingen niet van toepassing. Iedere burger wordt dan geacht te helpen naar beste weten en kunnen.

1. Een kind wordt ziek op school

Een kind komt in de ochtend gezond op school en krijgt tijdens schooltijd last van hoofd-, buik- of oorpijn, of wordt bijvoorbeeld door een insect gestoken. Uitgangspunt is dat een ziek kind naar huis moet. De leerkracht moet contact opnemen met de ouders om te overleggen wat er moet gebeuren (bijvoorbeeld kind ophalen en vragen of er opvang thuis is). Ook al lijkt het kind met een eenvoudig middel te helpen, bijvoorbeeld door een paracetamol te geven, ben hierin als leerkracht uiterst terughoudend. Uitgangspunt is dat er **geen** medicijnen (ook geen drogistenmedicijnen) worden verstrekt en dat een leerling die ziek is naar huis moet.

Te volgen stappen:

- a) Zorg dat tijdens het organiseren van opvang van de zieke leerling, hij niet alleen blijft.
- b) Vraag informatie over de leerling op bij de administratie en kijk of er speciale (medische) notities zijn betreffende deze leerling.
- c) Neem meteen contact op met de ouders (of het aangegeven waarschuwingsadres) zodat die weten dat de leerling ziek is geworden en om te overleggen wat er moet gebeuren. Komt er iemand naar school? Is er iemand thuis om de leerling op te vangen? Wanneer wordt de leerling opgehaald? Gaat school met de leerling nu meteen naar de huisarts/ziekenhuis etc.)?
- d) Als de inschatting voor medische zorg dusdanig is dat een oordeel van een arts vereist is, bel dan met een huisarts of een huisartsenpost in de buurt en als die niet bereikbaar zijn met 112 over hoe verder te handelen én
- e) Informeer daarna de schoolleiding

Uitgangspunt is dat men zo zorgvuldig mogelijk handelt conform protocol en dat alle personeelsleden en ouders dit protocol kennen.

2. Medicijnverstrekking

Er zijn kinderen die een aantal keer per dag medicijnen moeten innemen. Dus ook onder schooltijd. Het gaat hier veelal om pufjes tegen astma, antibiotica, zepillen of medicatie tegen allergieën. De ouders vragen dan aan een leerkracht/schooldirectie of schoolpersoneel deze medicijnen wil geven. Het verstrekken van deze middelen is een medische handeling. Het standpunt van de ASKO hierin is dat er **geen** reguliere medische handelingen worden verricht. Personeelsleden van de ASKO verstrekken **geen** regulier toe te dienen medicijnen waarvan het vergeten toe te dienen of het toedienen ervan een levensgevaarlijke situatie oplevert. Het is hiermee aan de ouders om zorg te dragen voor het organiseren van deze zorg. Hiertoe kunnen afspraken met de school (ruimte, tijd) worden vastgelegd.

Voor leerlingen waarbij het noodzakelijk is om in een acute situatie onmiddellijk een levensreddende spuit toe te dienen (bijv. bij notenallergie/bijensteken/toevallen of andere allergieën) kan bij de inschrijving van deze leerlingen een formulier worden ingevuld door ouders en schoolleiding om de zorg hieromtrent te organiseren. Op dit formulier staan de

plichten van school en ouders omschreven en daar tekenen zij beiden voor. Het ingevulde en ondertekende formulier vrijwaart echter nooit verkeerd handelen en de consequenties daarvan. Met het protocol en het formulier zorgt de school er met name voor dat zij alles in het werk heeft gesteld om zo zorgvuldig mogelijk te handelen. Personeelsleden moeten zelfstandig kiezen voor het uitvoeren van de handelingen en mogen daartoe nooit gedwongen worden.

Personeelsleden die over de vereiste bekwaam- en bevoegdheden beschikken, kunnen wel medicijnen verstrekken en/of medische handelingen verrichten.

Voor een personeelslid wat zichzelf niet bekwaam acht maar wel een bekwaamheidsverklaring heeft, geldt dat dit personeelslid de medische handelingen dan **niet** mag uitvoeren.

Voor een personeelslid dat een bekwaamheidsverklaring heeft maar de medische handeling al een hele tijd niet heeft verricht, geldt ook dat deze de medische handeling **niet** mag uitvoeren.

3. Medische handelingen

Het komt niet heel vaak voor dat ouders vragen aan een leerkracht of deze een medische handeling wil verrichten. Een voorbeeld is sondevoeding geven of een vingerprik voor het meten van bloedsuikerspiegel. Deze handelingen worden meestal door de thuiszorg, de ouders of de leerling zelf op school verricht. De ASKO vindt dat personeelsleden **geen** medische handelingen mogen uitvoeren. Dit houdt in dat reguliere medische handelingen als gevolg van een chronische ziekte of aandoening, te allen tijde door ouders dienen te worden uitgevoerd of door een bevoegde derde die daarvoor door de ouders is gemachtigd, zijnde geen personeelslid van het schoolbestuur. Ouders overleggen van te voren met de schoolleiding over:

- Wie naar school komt om de handeling uit te voeren
- Wanneer de handeling moet/kan plaatsvinden - De ruimte waar de handeling kan plaatsvinden
- Hoe te handelen als er iets verkeerd gaat (bijv. verpleegkundige komt niet op tijd of er volgt een onverwachte reactie op de handeling)
- Wie in het oog houdt of alles verloopt zoals afgesproken is (aanwezigheid van personeel bijv.)
- Wijze en tijd van informeren als er een wijziging in de afspraken komt

Gezien het ingrijpende karakter van deze handelingen moeten de afspraken met betrekking tot bovengenoemde punten schriftelijk worden vastgelegd. Alle documenten met betrekking tot medische handelingen en medicijnverstrekking in noodgevallen moeten ook door de ouders worden ondertekend.

Het verrichten van medische handelingen vereist een bekwaamheid die verworven is volgens de Wet BIG. Personeelsleden die over de vereiste bekwaam- en bevoegdheden beschikken, kunnen wel medicijnen verstrekken en/of medische handelingen verrichten.

Voor een personeelslid wat zichzelf niet bekwaam acht maar wel een bekwaamheidsverklaring heeft geldt dat dit personeelslid de medische handelingen dan **niet** mag uitvoeren.

Voor een personeelslid dat een bekwaamheidsverklaring heeft maar de medische handeling al een hele tijd niet heeft verricht, geldt ook dat deze de medische handeling **niet** mag uitvoeren.

Afsprakenformulier bij ziek worden leerling op school

Dit is een standaard formulier, dat voor elke leerling die wordt ingeschreven ingevuld moet worden. Het betreft afspraken over hoe de school zal handelen voor het geval een leerling ziek wordt op school. Het gaat voor dit formulier niet om specifieke medische situaties. N.a.v. de gegevens die worden ingevuld, kunnen wel gesprekken volgen met ouders voor het organiseren van de zorg die nodig is voor een leerling.

Het formulier kan de volgende informatie bevatten:

(begin formulier)

Verklaring Toestemming tot handelwijze voor als de leerling ziek wordt of gewond raakt op school (bijlage bij het inschrijfformulier van de school)

Het kan voorkomen dat uw kind gezond naar school gaat en tijdens de schooluren ziek wordt, zich verwondt, door een insect wordt geprikt of iets dergelijks. In zo'n geval zal de school altijd contact opnemen met u als ouders, verzorgers of met een andere, door u aangewezen, persoon. Een enkele keer komt het voor dat al deze personen niet te bereiken zijn. Als deze situatie zich voordoet, zal de school een zorgvuldige afweging maken of uw kind gebaat is bij afzondering en rust en zal bij twijfel altijd een arts geconsulteerd worden.

Wilt u aangeven met welke personen achtereenvolgens contact gezocht moet worden als de ouders niet bereikbaar zijn?

Ondergetekende gaat akkoord met bovengenoemde handelwijze ten behoeve van:

Naam leerling .....
 Geboortedatum:.....

Naam ouder/verzorger: .....

(tevens 1e waarschuwingsadres)

telefoon thuis..... mobiel..... telefoon
 werk..... mobiel.....

Naam, adres, woonplaats huisarts .....
 telefoon.....

Te waarschuwen personen, indien 1e ouder/verzorger niet te bereiken is:

1. Naam .....

Relatie tot leerling..... (bijv. vader, tante, buurvrouw)

telefoon thuis..... mobiel..... telefoon

werk: .....

2. Naam .....

Relatie tot leerling..... (bijv. vader, tante, buurvrouw)
telefoon thuis..... mobiel..... telefoon
werk: .....

Mijn kind is overgevoelig/allergisch voor de volgende zaken:

.....
.....

U, ouders/verzorgers, bent verplicht, en ervoor verantwoordelijk, ervoor te zorgen dat de gegevens op dit formulier zolang uw kind bij ons op school zit, actueel zullen blijven en op school aanwezig zijn. Het is voor de gezondheid van uw kind, van groot belang dat de gegevens actueel blijven.

Om die reden verklaart u dan ook dat u veranderingen direct zult doorgeven aan de directie van de school.

Ondertekening door ouders/verzorgers:

Naam: .....
Plaats: .....
Datum: .....
Handtekening: .....

Afspraken met betrekking tot het uitvoeren van medische handelingen op school

Ondergetekenden (ouders en school) verklaren de volgende afspraken met elkaar gemaakt te hebben met betrekking tot uitvoering van de zogenaamde „medische handeling“ op school bij:

naam leerling: .....
geboortedatum .....
adres .....
postcode en plaats: .....
naam ouder(s)/verzorger(s) .....
telefoon thuis: .....
telefoon werk: .....
naam huisarts: .....
telefoon: .....
naam specialist: .....
telefoon: .....

Afgesproken is, dat bij bovengenoemde leerling de voor hem/haar noodzakelijke medische handelingen op school zullen worden uitgevoerd: door de vader/moeder/een derde¹, namelijk .....(naam) te bereiken op ..... (telefoonnummer), geen personeelslid van het bestuur;

Deze medische handeling: ▪
bestaat uit

.....
.....

▪ en is nodig vanwege de ziekte:

.....
.....

en moet dagelijks worden uitgevoerd op onderstaande tijdstippen

om..... uur om
..... uur om
..... uur om
..... uur

OF: mag alleen worden uitgevoerd in de hieronder nader omschreven situatie (shock, allergie, acuut):

.....
.....

Tenslotte is afgesproken dat:

- de medische handeling plaats kan vinden in ruimte ..... ;
- als degene die de medische handeling zou verrichten, niet op de afgesproken tijd kan verschijnen, hij/zij daarover de school zo snel mogelijk op de hoogte stelt en aangeeft hoe het opgelost wordt;
- als degene die de medische handeling zou verrichten, niet op de afgesproken tijd verschijnt zonder bericht, de ouder telefonisch wordt benaderd door de schoolleiding en

---

¹ doorstrepen wat niet van toepassing is

- de ouders bijhouden of de medische handeling op de juiste tijd en wijze plaatsvindt; Eventuele aanvullende opmerkingen:

.....
.....
.....
.....

U, als ouders/verzorgers, bent verplicht, en verantwoordelijk, ervoor te zorgen dat de gegevens van dit formulier zolang uw kind bij ons op school zit, actueel te houden en er zorg voor te dragen dat de noodzakelijke gegevens altijd op school beschikbaar zijn. Het is van groot belang dat de gegevens actueel blijven. U verklaart om die reden dan ook dat u veranderingen direct zult doorgeven aan de directie van de school.

Aldus is afgesproken:

Plaats .....

Datum .....

Ouder/verzorger:

Naam.....

Handtekening .....

Namens de school:

De directeur:

Naam: .....

Handtekening .....

Hoe te handelen bij een calamiteit?

Hoe moet een school handelen bij een calamiteit ten gevolge van:

- het toedienen van medicijnen aan een leerling in een acute situatie en
- het uitvoeren van een medische handeling.

Richtlijnen

1. Laat het leerling niet alleen. Probeer rustig te blijven. Observeer de leerling goed en probeer hem of haar gerust te stellen.
2. Waarschuw zo snel mogelijk een bedrijfshulpverlener (BHV-er) voor bijstand.
3. Bel direct de huisarts in de buurt en als bekend, de huisarts en/of de specialist van de leerling.
4. Bel bij een ernstige situatie direct het landelijk alarmnummer 112.
5. Geef door naar aanleiding van welk medicijn of „medische“ handeling de calamiteit zich heeft voorgedaan (eventueel welke fout is gemaakt).
6. Zorg ervoor dat alle relevante gegevens van de leerling bij de hand zijn (of laat ze direct door iemand opzoeken) zoals:
  - naam van de leerling
  - geboortedatum
  - telefoonnummer van ouders en/of andere, door de ouders aangewezen, persoon
  - naam + telefoonnummer van huisarts/specialist
  - ziektebeeld waarvoor medicijnen of medische handeling nodig zijn.
7. Bel de ouders (bij geen gehoor een andere, door de ouders aangewezen persoon):
  - leg duidelijk uit wat er gebeurd is;
  - vertel, indien bekend, wat de arts heeft gedaan/gezegd en
  - in geval van opname, geef door naar welk ziekenhuis de leerling is gegaan.